

Ακτινογραφώντας το Ιρλανδικό δημοψήφισμα Της Μαρίκας Φραγκάκη

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των Ιρλανδών ψηφοφόρων και τους λόγους απόρριψης, όπως και αποδοχής, της Συνθήκης της Λισσαβόνας ανιχνεύει δημοσκοπική έρευνα, που διεξήχθη μεταξύ 13-15/6/2008 από το Ευρωβαρόμετρο¹.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, οι νέοι 18-24 ετών παρουσίασαν το υψηλότερο ποσοστό αποχής (64%), καθώς και το μεγαλύτερο ποσοστό απόρριψης της Συνθήκης (65%). Τους νέους ακολουθούν οι εργάτες και οι εργαζόμενοι με υπαλληλική σχέση, η αποχή των οποίων ήταν μεγαλύτερη (51%) από εκείνη των αυτοαπασχολούμενων (39%) και των μη απασχολούμενων (ασχολούμενοι με τα οικιακά, φοιτητές, άνεργοι - 44%). Τόσο όμως οι γυναίκες, όσο και οι μη απασχολούμενοι, απέρριψαν τη Συνθήκη κατά 56%, το υψηλότερο ποσοστό μετά από εκείνο των νέων.

Οι κύριοι υποστηρικτές της Συνθήκης, από την άλλη πλευρά, προήλθαν από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα - αυτοαπασχολούμενοι (60%), ελεύθεροι επαγγελματίες (58%), διευθυντικά στελέχη (66%).

Ως προς τους λόγους της αποχής, ο συχνότερα αναφερόμενος είναι εκείνος της μη ενημέρωσης και κατανόησης των ζητημάτων που θίγει η Συνθήκη (52%). Εξάλλου, η έλλειψη ενημέρωσης εμφανίζεται επίσης ως ο συχνότερος λόγος απόρριψης της Συνθήκης (22%), ενώ το ένα-έκτο των ψηφοφόρων που υπερψήφισαν τη Συνθήκη δήλωσαν ομοίως ότι δεν γνωρίζουν αν είναι σε όφελος της Ιρλανδίας ή όχι. Μόνο το 32% των ψηφοφόρων του ΝΑΙ θεωρούν ότι η Συνθήκη είναι προς το συμφέρον της Ιρλανδίας².

Εκείνο το οποίο είναι αξιοπρόσεκτο είναι ότι το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό των ψηφοφόρων, ανεξάρτητα από την τοποθέτησή τους, υποστηρίζουν τη συμμετοχή της χώρας τους στην Ε.Ε. Ητοι, το 86% εκείνων που απείχαν από τη ψηφοφορία, το 80% εκείνων που καταψήφισαν τη Συνθήκη και το 98% εκείνων που την υπερψήφισαν. Με άλλα λόγια, το μέλλον της Ιρλανδίας στο πλαίσιο της Ένωσης δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Από την άλλη πλευρά, σημαντικό ποσοστό των ψηφοφόρων συμφωνεί ότι η απόρριψη της Συνθήκης αναχαιτίζει τη δημιουργία μιας ομόσπονδης Ευρώπης (το 50% εκείνων που απείχαν, το 52% εκείνων που καταψήφισαν και το 48% εκείνων που υπερψήφισαν τη Συνθήκη). Παράλληλα, το 76% των ψηφοφόρων που απέρριψαν τη Συνθήκη

¹ European Commission: Flash Eurobarometer, Report 18/6/2008

² Το έλλειμμα ενημέρωσης των Ιρλανδών πολιτών, όπως και των Ευρωπαίων γενικότερα, γίνεται αντιληπτό, αν λάβουμε υπόψη ότι η Συνθήκη της Λισσαβόνας αποτελείται από έξι διαφορετικά έγγραφα: τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκείνη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τις μεταβολές που επέρχονται σε κάθε μια από αυτές, τα Πρωτόκολλα που συνοδεύουν τη νέα Συνθήκη και τα Επεξηγηματικά Σημειώματα. Τα διαφορετικά αυτά κείμενα συγκροτήθηκαν σε ένα ενοποιημένο, κωδικοποιημένο κείμενο μόλις το Μάιο 2008, σχεδόν 5 μήνες μετά από την έναρξη της διαδικασίας επικύρωσής της!

θεωρούν ότι έτσι η Ιρλανδία αποκτά μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό των ψηφοφόρων του ΟΧΙ αιτιολόγησαν τη θέση τους επικαλούμενοι την ανάγκη διατήρησης από την χώρα τους της ουδετερότητάς της (83%), αλλά και του φορολογικού της συστήματος (79%).

Ποσοστό (%) των ερωτηθέντων που συμφωνεί με τις παρακάτω απόψεις ως προς τις πιθανές επιπτώσεις της απόρριψης της Συνθήκης της Λισσαβόνας			
Η αρνητική ψήφος:	% εκείνων που απείχαν	% εκείνων που καταψήφισαν	% εκείνων που υπερψήφισαν
Ανακόπτει την πορεία ομοσπονδιοποίησης της Ε.Ε.	50	52	48
Υποδηλώνει έξοδο της Ιρλανδίας από την Ε.Ε.	15	13	10
Ενισχύει την Ιρλανδική κυβέρνηση στις διαπραγματεύσεις της με την Ε.Ε.	62	76	38
Επιτρέπει στην Ιρλανδία να διατηρήσει την ουδετερότητά της	69	83	51
Επιτρέπει στην Ιρλανδία να διατηρήσει το φορολογικό της σύστημα	62	79	50
Επιτρέπει στην ΕΕ. να διαπραγματευθεί καλύτερα την παγκόσμια πολιτική κλιματικών αλλαγών	36	36	23

Συνολικά, όπως προκύπτει από μια σύντομη ψηλάφηση των στοιχείων της δημοσκοπικής έρευνας μεταξύ των Ιρλανδών ψηφοφόρων, το Ιρλανδικό ΟΧΙ στη Συνθήκη της Λισσαβόνας σε καμία περίπτωση δεν είναι μονοσήμαντο. Οι Ιρλανδοί ψηφοφόροι κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους και ανεξάρτητα από την τοποθέτησή τους, δεν αμφισβητούν την παρουσία της χώρας τους στην Ε.Ε. Αντίθετα, επιθυμούν να την ενισχύσουν. Ταυτόχρονα, η οπτική τους είναι κατά κύριο λόγο «ιρλανδική», μάλλον παρά ευρωπαϊκή.

Η γενικευμένη έλλειψη ενημέρωσης και κατανόησης της Συνθήκης εμφανίζεται ως ουσιαστικός λόγος αποστασιοποίησης των ψηφοφόρων. Παράλληλα, όμως, τα κοινωνικά εκείνα στρώματα που υφίστανται ιδιαίτερα έντονα τα οικονομικά και κοινωνικά αδιέξοδα του νεοφιλελευθερισμού – κυρίως οι νέοι, 18-24 ετών, αλλά και οι γυναίκες – απέρριψαν τη Συνθήκη, είτε απέχοντας, είτε καταψηφίζοντάς την. Αντίθετα, σημαντικό τμήμα των οικονομικά ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων την υπερψήφισαν.

Παρά το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της πιο πάνω έρευνας ήταν γνωστά πριν από τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 19-20 Ιουνίου, προκαλεί εντύπωση η στάση του τελευταίου, το οποίο, όπως αναφέρεται στα Συμπεράσματα της συνόδου, «σημείωσε το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στην Ιρλανδία» και συμφώνησε ότι απαιτείται χρόνος για την ανάλυση της κατάστασης και ότι θα επανεξετάσει το θέμα στη σύνοδό του τον Οκτώβριο 2008, αναμένοντας σχετικές προτάσεις της Ιρλανδίας. Δυστυχώς, η στάση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υποδηλώνει όχι απλώς αμηχανία, αλλά τουλάχιστον

αδυναμία κατανόησης του τι συνέβη στην Ιρλανδία στις 12 Ιουνίου 2008 και τις προεκτάσεις του για τη διαδικασία ευρωπαϊκής ενοποίησης.